

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9097 af 18/02/2020 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2019-80-0392

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2019-80-0392

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2019-80-0392

Politiken får kritik for ukorrekt oplysning og manglende forelæggelse

Politiken bragte i november 2019 omtale af en demonstration i forbindelse med en mindehøjtidelighed for ofrene for Krystalnatten, herunder en beskrivelse af arrangøren af demonstrationens ageren. Den omtalte arrangør klagede til Pressenævnet over, at Politiken i artiklen blandt andet havde angivet, at han holdt en moddemonstration, idet han rettelig holdt en støttedemonstration, samt at han ikke havde haft mulighed for at forholde sig til oplysningen forud for offentliggørelsen. Politiken bragte efter offentliggørelsen en beklagelse som en selvstændig artikel i den løbende nyhedsstrøm på Politikens netavis med et link til den påklagede artikel, som Politiken samtidig bragte en rettelse i. Nævnet fandt, at den ukorrekte oplysning om, at arrangøren holdt en moddemonstration til den omtalte mindehøjtidelighed, kan virke agtelsesforringende for ham og udtalte på den baggrund kritik af Politiken for at have bragt den ukorrekte oplysning, samt for manglende forelæggelse.

[Klager] har klaget til Pressenævnet over artiklen *"Antijødiske kræfter markerede rædselsnat med hærværk flere steder i Danmark"*, som blev bragt den 10. november 2019 på Politikens netavis politiken.dk, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget over, at artiklen indeholder ukorrekte oplysninger, som virker agtelsesforringende for ham, og som ikke blev forelagt ham forud for offentliggørelsen.

1 Sagsfremstilling

Den påklagede artikel

Politiken bragte den 10. november 2019 artiklen *"Antijødiske kræfter markerede rædselsnat med hærværk flere steder i Danmark"* på Politikens netavis politiken.dk. Artiklen har følgende underrubrik:

"Ukendte gerningsmænd brugte 81-års dagen for Krystalnatten i 1938 til at udøve hærværk og chikane flere steder i landet."

Af artiklen fremgår følgende:

"Mens danskere i en række byer over hele landet samledes på torve og pladser for at mindes ofrene for Krystalnatten 9. november 1938, da nazistiske bander overfaldt jødiske borgere, butikker og synagoger i Tyskland og Østtrig, fik antisemitiske kræfter frit løb andre steder på mærkedagen.

På den jødiske begravelsesplads i Randers blev 80 gravsten skændet med grønne kryds, og en af dem havde også fået et klistermærke med ordet 'Jude' sat på. Østjyllands Politi har sikret sig spor på stedet, har fået henvendelse fra et vidne og efterforsker nu hærværket nærmere, fortæller politikommissær [Politikommissæren] fra Østjyllands Politi. Han har ikke kendskab til, at der har været lignende aktuelle hændelser i området.

Andetsteds i Jylland, i et villakvarter i Silkeborg, var de antisemitiske kræfter også ude i mørket 9. november. Ægteparret [Person A] og [Person B] vågnede lørdag morgen op til, at nogen havde sat et gult stjerneformet klistermærke med ordet 'Jude' på deres postkasse på [Vejen]. Stjernen var en kopi af den slags, som jøder blev tvunget til at gå med på tøjet i nazitidens Tyskland. »Jeg synes, det er helt forfærdeligt. Jeg er så rystet. Jeg kan slet ikke forstå, at der er nogen, der kan finde på det her«, udtalte [Person A], der er jøde og har dansk-israelsk statsborgerskab, lørdag til TV 2 Østjylland. Sagen her er også meldt til politiet.

I København holdt [Klager] en larmende moddemonstration, da en større gruppe mennesker var samlet på Nytorv under overskriften 'Aldrig mere en Krystalnat' med tændte fakler, taler, musik og digte oplæst af [Forfatteren]. Men påmindelsen om den voldelige nat, der senere blev indskrevet i historiebøgerne som Krystalnatten og indledte holocaust, blev altså farvet af højreekstremistisk råben.

Jødestjernen er next level

En rapport fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, der har undersøgt antisemitisme og hadforbrydelser mod jøder i EU, dokumenterede i december 2018, altså for knap et år siden, at ni ud af ti jøder oplever stigende antisemitisme. 63 pct. af de i alt 16.395 respondenter vurderede, at problemet er vokset 'meget' over de seneste fem år.

Det billede kan journalist [Person C], 34 år, sagtens genkende, og hun peger bl.a. på skyderiet i synagogen i Halle, Tyskland, 9. oktober, hvor en højreekstremist dræbte to mennesker på årsdagen for yom kippur.

Efter hun stod frem i programserien 'Jøde!' på DR 3, har hun oplevet, hvad det har af omkostninger at være åben om sin identitet som jødisk. Hun lever i dag med hemmelig adresse og telefonnummer efter dødstrusler mod hende. Og da hun via internettet så, at hendes bekendte i Silkeborg havde fået sat et 'Jude'-klistermærke på deres postkasse, delte hun det på sin egen Instagram-profil. For det ramte hårdt.

»Én ting er hademails i indbakken med 'Klamme jødekælling! Jeg kommer og gør Hitlers job færdigt', men jødestjernen er next level. Det var derfor, jeg reagerede på det. Der er nogen, der har besluttet sig, printet det her ud og fysisk gået ud og sat det på nogens postkasse, ved nogens hjem. Offentligt til skue. Det er en fysisk markering og niveauet længere ude«, mener [Person C].

Og hun bliver bekymret over, at Krystalnatten bliver brugt af antisemitter til at markere sig.

»Jeg tænker: Hvordan kan det ske igen? Når man ser en jødestjerne på en postkasse, får man en følelse af, at vi ikke har lært af det, der skete for 81 år siden«.

I rapporten fra december 2018 udpeges internettet dog som den primære scene for hadefulde kommentarer mod jøder på tværs af de 12 EU-lande. Danmark er det land, hvor flest respondenter (33 pct.) oplever, at myndighederne effektivt bekæmper problemerne.

Justitsminister Nick Hækkerup udtaler i en skriftlig kommentar:

»Weekendens hadske episoder rettet mod jøder er dybt forkastelige og hører under ingen omstændigheder hjemme i Danmark. Episoderne understreger vigtigheden af, at myndighederne hele tiden må følge indsatsen tæt. Vi har også bredt arbejde i gang med at styrke indsatsen mod hadforbrydelser«.

Efter offentliggørelsen

Politiken bragte den 11. november 2019 beklagelsen "*Politiken beklager formuleringer i artikel om antijødiske aktioner*" som en selvstændig artikel på Politikens netavis politiken.dk med et link til den påklagede artikel.

Af beklagelsen fremgår følgende:

"I artiklen 'Antijødiske kræfter markerede rædselsnat med hærværk flere steder i Danmark', som blev offentliggjort på politiken.dk den 10. november, fremstod det som om, at partiet [Partiet]s demonstrationer i det indre København lørdag den 9. november var vendt mod jøder. Det var ikke tilfældet: Partiet demonstrerede som de øvrige fremmødte mod jødehad. Politiken beklager fejlen. "

Politiken indsatte samme dag i begyndelsen af den påklagede artikel følgende rettelse fremhævet med fed skrifttype og kursiv:

"Rettelse: I en tidligere version af denne artikel fremstod det som om, at [Klager] afholdt demonstration mod det jødiske samfund. Det var tværtimod en støtteaktion for jøderne. Politiken beklager. "

Politiken bragte endvidere samme dag følgende rettelse i den påklagede artikel:

"I København holdt [Klager], leder af partiet [Partiet], en larmende demonstration, da en større gruppe mennesker var samlet på Kultorvet under overskriften 'Aldrig mere en Krystalnat' med tændte fakler, taler, musik og digte oplæst af [Forfatteren].

[Partiet]s demonstration var en støtte til det jødiske samfund, men mindehøjtideligheden om den voldelige nat, der senere blev indskrevet i historiebøgerne som Krystalnatten og indledte holocaust, blev altså farvet af højreekstremistisk råben. "

[Klager]s klage er modtaget i Pressenævnet den 11. november 2019.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Korrekt information og forelæggelse

[Klager] har anført, at artiklen indeholder en række ukorrekte oplysninger.

Det er ukorrekt gengivet i artiklen, at [Klager] holdt en moddemonstration til mindehøjtideligheden "Aldrig mere en Krystalnat". [Klager] og [Partiet] holdt rettelig en demonstration for at minde de jødiske ofre for Krystalnatten.

Det er endvidere ukorrekt, at [Klager]s demonstration foregik på Nytorv, ligesom der ikke var tale om "råben" under demonstrationen.

[Klager] har oplyst, at han holdt tale på både Israels Plads, foran synagogen i Krystalgade og på Kultorvet. Alle tre steder udtalte [Klager] sin støtte og omsorg for jøder i Danmark.

På Kultorvet udtalte [Klager] sin foragt for, at venstreekstremister misbruger Krystalnatten til at komme med den løgnagtige påstand om, at Krystalnatten handler om, at man skal respektere islam.

Det er derfor løgnagtigt og misvisende, når Politiken har insinueret, at [Klager]s og [Partiet]s demonstration gik imod jøder, hvilket åbenlyst er usandt.

[Klager] har endvidere anført, at de ukorrekte oplysninger er agtelsesforringende for ham, og at Politiken burde have forelagt ham oplysningerne forud for offentliggørelsen.

[Klager] har bemærket, at det er vigtigt, at en avis objektivt og sagligt viderebringer korrekt information.

2.2 Politikens synspunkter

Korrekt information og forelæggelse

Politiken har anført, at Politiken har beklaget, at en passage i den påklagede artikel kunne opfattes som om, at [Klager] havde demonstreret for jødehad i København lørdag den 9. november 2019.

Da [Klager] gjorde redaktionen opmærksom på fejlen, blev der omgående bragt en beklagelse på en fremtrædende plads øverst på Politikens netavis politiken.dk, og der blev linket til den påklagede artikel, der samtidig blev rettet og forsynet med en beklagelse i indledningen. Politiken korrigerede ved samme lejlighed en forveksling af Nytorv og Kultorvet.

Politiken har således rettet i nøje overensstemmelse med punkt A. 7 i de vejledende regler for god presseskik, hvorefter:

”Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår. Berigtigelsen skal foretages i en sådan form, at læserne, lytterne eller seerne får klar mulighed for at blive opmærksom på berigtigelsen.”

Når Politiken fejlagtigt fik den opfattelse, at der var tale om en moddemonstration i anledning af markeringen af årsdagen for Krystalnatten i Nazityskland, skyldes det ikke mindst, at [Klager]s og partiet [Partiet]s manifestation karambolerede med mindearrangementet og var støjende med råb og høj musik i en grad, at flere deltagere i arrangementet opfattede den som chikane. Ifølge Jyllands-Posten spillede [Klager] under talen fra et offer fra Krystalnatten, [Person D], høj musik af komponisten [Komponisten], der havde klare antisemitiske holdninger, og hvis værker blev højt værdsat af Hitler. Ifølge Jyllands-Posten har arrangøren af højtideligheden efterfølgende klaget til Københavns Politi over, at [Partiet] fik lov at afholde sin demonstration samme sted som mindearrangementet. Politiken har henvist til artiklen ”Københavns Politi gav [Klager] lov til at demonstrere tæt ved mindearrangement” bragt den 12. november 2019 på Jyllands-Postens netavis jyllands-posten.dk.

Efter Politiken havde bragt beklagelsen og rettelsen, gik enkelte læsere i rette med redaktionen og opfordrede til, at beklagelsen blev trukket tilbage:

”For os som stod på pladsen var det klar chikane fra [Partiet], som med høj musik og råben forsøgte at overdøve holocaustoverleverens tale. ”

og

”Jeg var til stede på Kultorvet for at deltage i arrangementet ”Aldrig mere Krystalnat”. I den anden ende af torvet stod [Klager], og gennemførte sin såkaldte demonstration. Den gik for 90% af tiden ud på at spille den samme lille stump klassisk musik i båndsløjfe, meget højt. Eksempelvis blev der spillet musik hele vejen igennem, mens den 87-årige [Person D] stod på scenen og fortalte om, hvordan hun havde oplevet jødeforfølgelserne i Tyskland som barn og flugten til Danmark. Det var kun nogle få minutter af [Klager]s time-lange stunt der gik med, at han rent faktisk sagde noget. Resten af tiden var ren chikane af ”Aldrig mere Krystalnat”. Heldigvis valgte deltagerne i dette arrangement at ignorere provokationen.

Hvis [Klager] hævder, at hans arrangement gik ud på at vise solidaritet med jøder, hvorfor forsøgte han så højlydt at overdøve en af dem, når hun taler? [Klager] benyttede sig af det ekstreme højres sædvanlige bøllemetoder på en måde, som i praksis blev til antisemitisme. ”

Politiken har afvist at have haft en pligt til at forelægge oplysningerne i artiklen for [Klager].

Efter Politikens opfattelse er det således ikke et krav, at arrangøren af en demonstration kontaktes, hvis en demonstration fremstår med budskaber, der kan være agtelsesforringende for arrangøren.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Martin Lavesen, Anja Lundberg Andersen, Ulrik Holmstrup og Marlene Borst Hansen.

God presseskik

Korrekt information og forelæggelse

[Klager] har klaget over, at artiklen indeholder en række ukorrekte oplysninger, som virker agtelsesforringende for ham, og som ikke blev forelagt ham forud for offentliggørelsen.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår. Berigtigelsen skal foretages i en sådan form, at læserne, lytterne eller seerne får klar mulighed for at blive opmærksom på berigtigelsen, jf. punkt A. 1, A. 3 og A. 7.

Af artiklen fremgår blandt andet følgende:

”[...]

I København holdt [Klager] en larmende moddemonstration, da en større gruppe mennesker var samlet på Nytorv under overskriften 'Aldrig mere en Krystalnat' med tændte fakler, taler, musik og digte oplæst af [Forfatteren]. Men påmindelsen om den voldelige nat, der senere blev indskrevet i historiebøgerne som Krystalnatten og indledte holocaust, blev altså farvet af højreekstremistisk råben.

[...]

Af Politikens beklagelse, der blev bragt den 11. november 2019 på Politikens netavis politiken.dk, fremgår følgende:

”I artiklen 'Antijødiske kræfter markerede rædselsnat med hærværk flere steder i Danmark', som blev offentliggjort på politiken.dk den 10. november, fremstod det som om, at partiet [Partiet]s demonstrationer i det indre København lørdag den 9. november var vendt mod jøder. Det var ikke tilfældet: partiet demonstrerede som de øvrige fremmødte mod jødehad. Politiken beklager fejlen. ”

Politiken indsatte samme dag i begyndelsen af den påklagede artikel følgende rettelse fremhævet med fed skrifttype og kursiv:

”Rettelse: I en tidligere version af denne artikel fremstod det som om, at [Klager] afholdt demonstration mod det jødiske samfund. Det var tværtimod en støtteaktion for jøderne. Politiken beklager. ”

Politiken bragte endvidere samme dag følgende rettelse i den påklagede artikel:

”I København holdt [Klager], leder af partiet [Partiet], en larmende demonstration, da en større gruppe mennesker var samlet på Kultorget under overskriften 'Aldrig mere en Krystalnat' med tændte fakler, taler, musik og digte oplæst af [Forfatteren].

[Partiet]s demonstration var en støtte til det jødiske samfund, men mindehøjtideligheden om den voldelige nat, der senere blev indskrevet i historiebøgerne som Krystalnatten og indledte holocaust, blev altså farvet af højreekstremistisk råben. ”

[Klager] har klaget over, at det er ukorrekt, at han holdt en moddemonstration til mindehøjtideligheden ”Aldrig mere en Krystalnat”, at hans demonstration ikke foregik på Nytorv, og at der ikke var tale om ”råben” under demonstrationen.

[Klager] har desuden klaget over manglende forelæggelse af de ukorrekte oplysninger, som virker agtelssesforringende for ham.

Politiken har erkendt, at oplysningerne om, at [Klager] holdt en moddemonstration til den omtalte mindehøjtidelighed, og at demonstrationen foregik på Nytorv, er ukorrekte. Da Politiken blev bekendt med fejlene, bragte Politiken umiddelbart efter en beklagelse den 11. november 2019 som en selvstændig artikel i den løbende nyhedsstrøm med et link til den påklagede artikel. Politiken opdaterede i øvrigt den påklagede artikel.

Pressenævnet finder på den ene side, at Politiken har foretaget en behørig berigtigelse af forholdene, så snart Politiken fik kendskab hertil. På den anden siden finder nævnet, at den ukorrekte oplysning om, at [Klager] holdt en moddemonstration til den omtalte mindehøjtidelighed, kan virke agtelsesforringende for ham.

På denne baggrund og uanset, at Politiken bragte en beklagelse og behørigt har berigtiget forholdene, udtaler nævnet kritik af Politiken for at bringe den ukorrekte oplysning om, at [Klager] holdt en moddemonstration uden forudgående forelæggelse for [Klager], således at han havde haft mulighed for at kommentere oplysningen.

Nævnet finder endvidere, at den ukorrekte oplysning om, at demonstrationen foregik på Nytorv, ikke kan anses for at være tilstrækkeligt væsentlig i sammenhængen, ligesom nævnet finder, at oplysningen om, at der var tale om "råben" under demonstrationen, klart fremstår som Politikens subjektive vurdering af forholdene ved demonstrationen. Nævnet udtaler herefter ikke kritik af Politiken for at have bragt oplysningerne.

Da Politiken allerede den 11. november 2019 har foretaget en behørig berigtigelse af forholdene med en beklagelse på netavisen, hvor den påklagede artikel var bragt, finder nævnet imidlertid, at der ikke er grundlag for at pålægge Politiken at offentliggøre kritikken, jf. medieansvarslovens § 49.

Afgjort den 18. februar 2020.